

מסורת הש"ס

(א) [עלין ל: א.] (ב) [למקן טו: א.] (ג) [וחזנין כג: א.] (ד) [ימות עת. ג"ש חוספתא קדושין פ"א, (ס) גרין טו, א.] (ה) [חוספתא ספ"ד, (ז) דף כ, א.] (ו) [ונאשית טז, (ח) [ירמיה מו: א.] (ט) [יפה ה'א:] (י) [פ"י שמעתי, (ל) [ותיע' תוס' ימות ט: ד"ה ממנין ומקום מנולה:] ד"ה ז"ל.]

תורה אור השלם

1. יטב במהר עילון בצל שד"י תלמוד.
2. ועין באף שמרה נשף לאמר לא ידעו שד"י עין וספר פנים ידועים:
3. הכסה שגאה במשאון תגלה רגותו בקהל.
4. כי כל שאן שאן ברעש ותקלה מנולה ברמים יתקנה לשיטה מאכלת אש.
5. כסאסה בשליחה תירבה הנה רבויה הקשקש ביום קדיש.
6. כי אני י' לא שגתי ואתם בני יעקב לא כליתם עלימו רעות.
7. אספה עילמו רעות חצי אכלה בם.
8. במלאות שפקי יצר לו כל י' ועל תבואה.
9. רנו צדיקים בני לשרים נאות תהלה.
10. טבעו בארץ שגריה אבר ושבר בריהיה מלקה ופורה בגיים אין תורה גם נביאיה לא מקצו תחום מן: א"כ כ ט

הנהרות הב"ח

(א) נבי' לא שגתי עין ושבר פנים ידועים ד"ה ויזי כפ"י: (ב) [ה"י ד"ה למנהי ללמדנו שגמה:] (ג) [ד"ה דוד וי' לו של כסא רובע בני: (ד) [חוב' (ה) [א"ל נוח הפלה. על עסקי ויה זמים שגנו יהללוהו: שלא שלטו שנואים במעשה ידיהם. להיות נהיט מהם: דוד דכפינו טענו כתרך שגריהם. על מנייה כמיני משג ה' להשחית מומת בת זיון ועלה כמיני טענו כתרך ומוגדת זיון הוא עיר דוד וימות דכמיני כספר שמואל (ב ה) וכסנאו לרים כימי דקדיהו טענו השגרים דלמות שגריהם שגיו של נוחות או של (ג) וזכ כדיל של יסאוס אויבים ועצים לא נשאו אתם: מס שנקסה לא ניסן לה. שאסורה לנעול: ומה שזידה נעלו הימנה. אם שזיה מים מתה ואם הודמה נאסרה לנעלה והפקידיה כתובתה: נקש

מוסף רש"י

בצילצול. אזור נאה (שורבין) פ"א. שלשה כסות. כסאסה החלטו וסוס פרעה וי' וחזנין כג: א. כימי פרעה נכה. שיהיה נובדנדר דמיני (ירמיה מו) ללא נובדנדר מתן ככל וי' וי"א. במלאות שפקי יצר לו. כסתמלא קתו עטיית הכרה או יצר לו. מהל עליו נדה (שורבין סו:).

המקנה פרק ראשון סוטה

ט.א.

פנים מוריקות. הכי מני לקמן (א) אינה מספקת לשמות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות: הרעסה לו כלאזכר: רמזה לו לנלא: אללה: מאכל כמסה. שעורים: במקידיה של חרש. פחומה ומגונה שזכוכות: שס בה פנים. פניו ליפרע ממנה. ושמתי אני את פני (ויקרא ל) ותמתי (את) פניי (שס י') כולן לשון פנה: פנה אני מכל עסקי ועוקני בהן: טעמה שגאה במשאון. (שאלמר נמשאון) המכסה דבר השגוי למקום. במשאון נמשך כמו שואה (ויזי ב) שטעה מעשיו בחושך: כי כל שאון. שגא ללמדנו שאף עבירות קטנות נפרעות המנו: למס לי. מאמת לאמת נפקא: לכמדה. (א) שכמדה שמועד מודיען לו הפרעון מעין החטא: שילוח. אינידה מן העולם: ג' טווסס. בחלומי של שר המשקים: כימי פרעה נכה. לנלא נובדנדר מן בנלא להכות את ארץ מנרים: (ט) עם ככרוסי. ליומת המשיה. אלמה לא נטרדה בכמה מערות ראשונה היה בן בני משג האס דלמר כזכות (דף עט:) ויקדושין (דף טו:) [וננים אשר יולדו] להם הלך אחר פסוק. אלמה עדיין המנרים הם דלילו שאר אומות מותרין לנלא כהלה מיד. מנימין לית ליה הא דלמר בכרכות (דף כח.) שהעמונים והמנרים מותרין לנלא כהלה שכבר עלה סנהריב ונלגל את כל האומות וזהו נמי קמני כתר דרן מילתא נמוספת דקדושין (אמר לו ר"ע מנימין טעית שכבר עלה סנהריב ונלגל כו': אהא. מן המקרה הזה: חני כליס. מכתיב כלות: כמלאו ספקו. כל רעונו: יצר לו. מבוואו חסדי: אלל נוח הפלה. על עסקי ויה זמים שגנו יהללוהו: שלא שלטו שנואים במעשה ידיהם. להיות נהיט מהם: דוד דכפינו טענו כתרך שגריהם. על מנייה כמיני משג ה' להשחית מומת בת זיון ועלה כמיני טענו כתרך ומוגדת זיון הוא עיר דוד וימות דכמיני כספר שמואל (ב ה) וכסנאו לרים כימי דקדיהו טענו השגרים דלמות שגריהם שגיו של נוחות או של (ג) וזכ כדיל של יסאוס אויבים ועצים לא נשאו אתם: מס שנקסה לא ניסן לה. שאסורה לנעול: ומה שזידה נעלו הימנה. אם שזיה מים מתה ואם הודמה נאסרה לנעלה והפקידיה כתובתה: נקש

מנימין נר המצרי וכו'. (דף כח.) דלמר כו' ביום עמד יהודה נר עמוני לפניהם נבית המדרש ואמר להם מה אני לנלא כהלה אמר לו ר"ג אסור אתה א"ל ר' יהושע מומר אתה א"ל ר"ג והלא כמיני לא יצא עמוני ומואבי אמר לו ר"י וכי עמוני ומואב במקומם הן יושבין והלא כתר עלה סנהריב מן אשור ונלגל את כל העולם כולו א"כ אפילו מנימין היה מותר לנלא כהלה ועוד מקשינן אהיהו דמפתלת השחר דלמר פ"ק דמגילה (דף יב:) זיל לגני עמוני ומואב דיתבי אדוכתייהו כמחמה אדוכריא שאמר שאן מואב מנעוריו וגו' מיהו הכא בשמעין לא קשיא מידי כמו שפ"י דמנימין היה טועה וסבור של מנלכלו כדקמני קיפא כמוספתא דל' כתרש דקדושין אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית הלכה ככר עלה סנהריב ונלגל את האומות לא מנרים במקומם ולא עמונים ומואבים במקומם אלל עמוני נושא מנרים ומנרי נושא עמונות ואחד מן אלו מותר ככל משפחות האדמה ואחד מכל משפחות האדמה נושא את אלו (ד) והלא הכי פירושא עד כאן ל"ה אלל חס מנלכלו אי לא אלל כולי עלמא מודו לישן כעולם אהל היהו דמגילה מיקשה ופ"י דקמנריב א"ע"ס שנלגל את כל העולם כולו ארץ מנרים לא ככלל דכמיני (מלכס ד כד) כפרעה נכה ולו הוסף עוד מן מלך מנרים נללא מאלרו כי לקח מלך ככל מנל מנרים לא עד נהר פרס אלמה סנהריב לא ככלל (א) והכי מנל כסדר עולם מיום שעלה מן ככל על ארץ מנרים עוד לא זקפא רשט אלל עמוני (ומואב) ככלל דכל הנהו (א) לא אשכתן כהדיא שלא כנלגל דכמיני (ישיבה לו) מי ככל כסדר עולם כשנלגל למתקהה מן כוס ועל אותה שעה אמר חוספתא אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית וכי וגמרא שלנו לא חס להוציר לפי שלא היה כישוש עמוני אלל כשעריפא שכנא וסיעמו וגם מואב שטף כדלמרינן כסדר עולם שלג שנים ונקלה כבוד מואב (ישעיה טו) סנהריב שטפו אלל כישוש נלגלול לא היה ונמואב אשכתן כהדיא ללא ככלל כדכמיני שאן מואב מנעוריו וכי אמר ירמיה להאי קרש היה שאן מכלל דלא ככלל ומגילה גרסינן זיל גני מואב דימיני אדוכתייהו (וככרכות (דף כח.) אמרינן וכי עמוני ומואב במקומן הן יושבין ל"ג ומואב וחורבן נובדנדר לא חשיב ככלל דמי היה אמרינן נובדנדר אהל מניח דלת הארץ במקומם איהו סנהריב היה מעביר לארץ ומנלכלו והכי אמרינן בפ' תרס (לקמן מו:) גני לוח היה לוח שלא ככללה סנהריב ולא החריבה נובדנדר ואף מללך המות אין לו רשות לעבור שם וכימ' מולה כנלגל כסנהריב וחורבן נובדנדר ולפוסו הריטא גרם עמוני כהדי מואב ולימא

א) מ"י פ"ג מהל' סוטה ה"ל י"א:]
 ב) מ"י פ"ג מהל' סוטה ה"ל כ' תש"ע א"ר ע"י ד' פ"י י' ו:]

חוספות שאנין
 ג' כוסות האמורות במצרים הוא בחלום שר המשקים של פרעה ובמרשש יש דלמודי מקנה הקביה האומות כוס התרעלה וכשיגיעו למצרים ואמר כבר שחתי פסמיס יאמר לה הקביה שחה דאין שחיה זו כאחרות אלא (א) לא הק עוד והיינו דכתיב אך שמרה יצו שיתו כל רשעי ארץ: אמר מנימין כי המצרי אני מצרי וכי בני ישראל כן בני ראו לנלא כהלה וא"ת איהו הוי בני כשר כיון דסנהריב עמד ובלבל כל העולם חרץ מסואב כדאמר בפרק תפלת השחר וכי עמוני ומואב במקומן הן יושבין והלא עלה סנהריב ובלבלן. וי"ל דסנהריב לא כלכל אוחן של פסריס אלא הבריאן בחבליס ובשילואת עד לפני ירושלים וכשהעליה חזיקה וראו הנס השליס עמו וקבלו על שמיס עילתו והחזיקו לקמיו י"י גמי דההוא דמנימין דהבא היהו אחת מי שנה שספקה נלחון וחזרו לפקומן והיי קאמר החם (בחוספתא דירוש) דאמר מנימין כשואה שהתיר י"י ליהודה נר העמוני ואמר להם אף אני כמו בן אמרו לו לארץ יש קעבה לאחר מ' שנה ככרכוב בקרא בני מצרים מק' מ' שנה אשבו ולו אין קעבה: ומיהו פ"ה הכא דלית ליה הא דאמר עמד סנהריב ובלבל כל העולם והכי נמי קמי (כפרק כהנא) (בבב תרן) מילתא דקדושין אמר לו [י"ע] מנימין טעית שכבר עלה סנהריב ל"ה. משנבנה מקדש ראשון נגנו אהל מודו ולי' ליה להוואת תנא ככאן דאמר דאורן הלה לבלל כדאמר ריבוא אלא ככריא ליה ככאן דאמר יאשיהו ננוו:

א) פ"י הירושלמי לקוח חסידים כש חס"י.

מקשים מפרק תפלת השחר (כרכות דף כח.) דלמר כו' ביום עמד יהודה נר עמוני לפניהם נבית המדרש ואמר להם מה אני לנלא כהלה אמר לו ר"ג אסור אתה א"ל ר' יהושע מומר אתה א"ל ר"ג והלא כמיני לא יצא עמוני ומואבי אמר לו ר"י וכי עמוני ומואב במקומם הן יושבין והלא כתר עלה סנהריב מן אשור ונלגל את כל העולם כולו א"כ אפילו מנימין היה מותר לנלא כהלה ועוד מקשינן אהיהו דמפתלת השחר דלמר פ"ק דמגילה (דף יב:) זיל לגני עמוני ומואב דיתבי אדוכתייהו כמחמה אדוכריא שאמר שאן מואב מנעוריו וגו' מיהו הכא בשמעין לא קשיא מידי כמו שפ"י דמנימין היה טועה וסבור של מנלכלו כדקמני קיפא כמוספתא דל' כתרש דקדושין אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית הלכה ככר עלה סנהריב ונלגל את האומות לא מנרים במקומם ולא עמונים ומואבים במקומם אלל עמוני נושא מנרים ומנרי נושא עמונות ואחד מן אלו מותר ככל משפחות האדמה ואחד מכל משפחות האדמה נושא את אלו (ד) והלא הכי פירושא עד כאן ל"ה אלל חס מנלכלו אי לא אלל כולי עלמא מודו לישן כעולם אהל היהו דמגילה מיקשה ופ"י דקמנריב א"ע"ס שנלגל את כל העולם כולו ארץ מנרים לא ככלל דכמיני (מלכס ד כד) כפרעה נכה ולו הוסף עוד מן מלך מנרים נללא מאלרו כי לקח מלך ככל מנרים לא עד נהר פרס אלמה סנהריב לא ככלל (א) והכי מנל כסדר עולם מיום שעלה מן ככל על ארץ מנרים עוד לא זקפא רשט אלל עמוני (ומואב) ככלל דכל הנהו (א) לא אשכתן כהדיא שלא כנלגל דכמיני (ישיבה לו) מי ככל כסדר עולם כשנלגל למתקהה מן כוס ועל אותה שעה אמר חוספתא אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית וכי וגמרא שלנו לא חס להוציר לפי שלא היה כישוש עמוני אלל כשעריפא שכנא וסיעמו וגם מואב שטף כדלמרינן כסדר עולם שלג שנים ונקלה כבוד מואב (ישעיה טו) סנהריב שטפו אלל כישוש נלגלול לא היה ונמואב אשכתן כהדיא ללא ככלל כדכמיני שאן מואב מנעוריו וכי אמר ירמיה להאי קרש היה שאן מכלל דלא ככלל ומגילה גרסינן זיל גני מואב דימיני אדוכתייהו (וככרכות (דף כח.) אמרינן וכי עמוני ומואב במקומן הן יושבין ל"ג ומואב וחורבן נובדנדר לא חשיב ככלל דמי היה אמרינן נובדנדר אהל מניח דלת הארץ במקומם איהו סנהריב היה מעביר לארץ ומנלכלו והכי אמרינן בפ' תרס (לקמן מו:) גני לוח היה לוח שלא ככללה סנהריב ולא החריבה נובדנדר ואף מללך המות אין לו רשות לעבור שם וכימ' מולה כנלגל כסנהריב וחורבן נובדנדר ולפוסו הריטא גרם עמוני כהדי מואב ולימא

כדפרישית וכו' לא מיד ע"כ פירושו וקשה לפירושו מן התוספתא דקמני לא מנרים במקומם הם יושבין ויש לנו לשבש כמו כן לפירושו הא דקמני לא מואבים במקומם ואי ל"ג מואבים במקומם ועמוני ומגילה לא קשיא מידע: לא הבית אא"כ וישגתי. ה"ה דלחא הוה מני למיפרך הא דרנלא וזה דמנימין וימנה מאי הוה מני למך דלא הו מני למך מלך אל אומה מדקאמר ואחס בני יעקב דמשמע אלל בני יעקב קאמר וכזאמה שלמה מיירי: אלל